

ELEŞTİREL OKUMA NASIL OLMALIDIR?

OKUYUN

YENİDEN OKUYUN

YENİDEN OKUYUN

Bir kitabı, makaleyi, haberi okurken değerlendirmemizi kolaylaştırmak için dikkat etmemiz gereken hususlar vardır.

1) VERİLEN BİLGİLERİ GRUPLANDIRMAK

- Estetik içerikli ifadeler
- Kültürel: fikirler, örf, adetlerle alakalı ifadeler
- Ekonomik içerikli ifadeler
- Etik: Doğru, yanlış kavramları ile ilgili ifadeler
- Ticari: para durumları ile ilgili ifadeler
- Yasalarla alakalı ifadeler
- Tarihle ilgili ifadeler
- İnsancıl yaklaşımlarla alakalı ifadeler
- Hayır severliğe yönelik ifadeler
- Felsefi: Bilginin derinlemesine araştırılmasına yönelik ifadeler
- Politik: Hükümet, devlet ile ilgili ifadeler
- Bilimsel: Sistematik ve deneysel yaklaşımlar
- Sosyolojik: İnsan toplumunun gelişimi ve organizasyonu ile ilgili ifadeler
- Safsatacı: Çok zekice görünen ama yanıltıcı ifadeler

2) İÇERİĞİ SORGULAMAK

a) Ana Argüman - iddia ve delil

A) Ana argüman (fikir), iddia nedir?

B) Varsa daha küçük iddialar nelerdir?

C) Delil (yazar hangi araştırmalar, örnekler vb diğer delilleri kullanmaktadır?)

D) Deliller tutarlı mı? Yeterli mi? Nasıl toplanıyor? Sonuçla çelişiyor mu?

E) Okuyanın ikna olmaları için ne çeşit yöntemlere başvurulmuştur?

F) Duygulara hitap ediyor mu? Nasıl?

G) Herhangi bir zanda bulunuluyor mu?

b) Yazar

- Yazar kimdir?
- Ehliyeti nasıldır?
- Yazarı belirtilen anafikri, sonucu çıkartmaya ne teşvik etmiştir?
- Yazarın bu argümanla okuyucudan ne yapmasını istediğini tahmin ediyorsun?

c) Sorular

- Yazar hangi soruları sormaktadır?
- Yazar hangi daha büyük sorunlarla boğuşmaktadır?
- Yazı senin için hangi soruları üretmektedir?

3) OKURKEN NOT ALMAK

Okurken not almanın pek çok faydaları vardır.

a) Okumayla meşgul olan gözlerinizin ve ilgili beyin kısmınızın dinlenmesini sağlar. Bu Eleştirel Düşünme aktivitesindeki yoğun bir okuma sürecinde özellikle faydalı olacaktır.

b) Yazma motor hafıza ile alakalı olduğundan bilginin hatırlanması daha kolay olur.

Pek çok kişi kendi el yazılarıyla yazdıkları bilgilerin hatırlanmasının daha kolay olduğunu söylerler.

Her şeyi yazmak yerine seçici davranmak bilgileri gelecekte daha iyi hatırlamamızı sağlar.

c) Yazarken çeşitli kaynaklardan aldığımız konu ile ilgili materyalleri de ifadenin yanına not düşmek tekrar okuduğumuzda bilgi ve onunla alakalı bilgiler yoluyla konuyu daha iyi özümsememize yol açar.

Eleştirel Okumayı Desteklemek için nasıl not alabiliriz?

Alınacak notlar şu sorulara cevap niteliğinde olmalıdır.

- Bir fikir, kelime gerçekte ne anlama gelmektedir?
- Ana argüman (fikir) nedir?
- Argümanın zayıf ve güçlü yanları nelerdir?
- Sebepler argümanı destekliyor mu?
- Oluşturulan sebepler için delil gösteriliyor mu?
- Konuyla ilgili daha önceden bildiklerimle bir karşılaştırma yapabiliyordum mu?
- İfadeler diğer kişilerin konuyla alakalı söyledikleriyle uyumlu mu?
- Benim güncel fikirlerimle alakalı ve faydalı mı?
- Okuduğum şey konuyla alakalı olarak yapılan önceki araştırmalara nasıl bir katkıda bulunmaktadır?
- Okuduğum materyal herhangi düşünme hatası içeriyormu?

4) OKUMA SIRASINDA YAPILABİLECEK HATALARA KARŞI DİKKATLİ OLMAK

• Okumaya aşırı odaklanma

Okuma çok yavaştır. Yakın okuma Eleştirel Düşünmenin bir parçası olduğu halde burada Kelimeler ve bölümler üzerinde aşırı odaklanma vardır.

• Yetersiz Odaklanma

Okuma çok yüzeyseldir. Ana argümanlar ve teorilerin spesifik detaylar ve delillerle nasıl desteklendiğine dair bir anlayış yoktur.

• Tam üsluba yetersiz dikkat

Olumlu - Olumsuzluğu ifade eden kelimeleri gözden kaçırmak

Tekrarlama var mı, yok mu?

• Ne ifade edildiğine dair uygulamaları doğru bir şekilde ana hatlarıyla çıkarmada yetersizlik

Kelimelerin tam manası

İnce detaylar

Büyük Resim

İfade edilmeyen dolaylı anlatımlar, imalar, zanlar

*İçerik, Keşşaf G.S.İ Kulübü Kritik ve Analitik Düşünme (KAD) Komisyonu tarafından
Critical Thinking Skills (Stella Cotrell) adlı kitaptan faydalanılarak hazırlanmıştır.*